

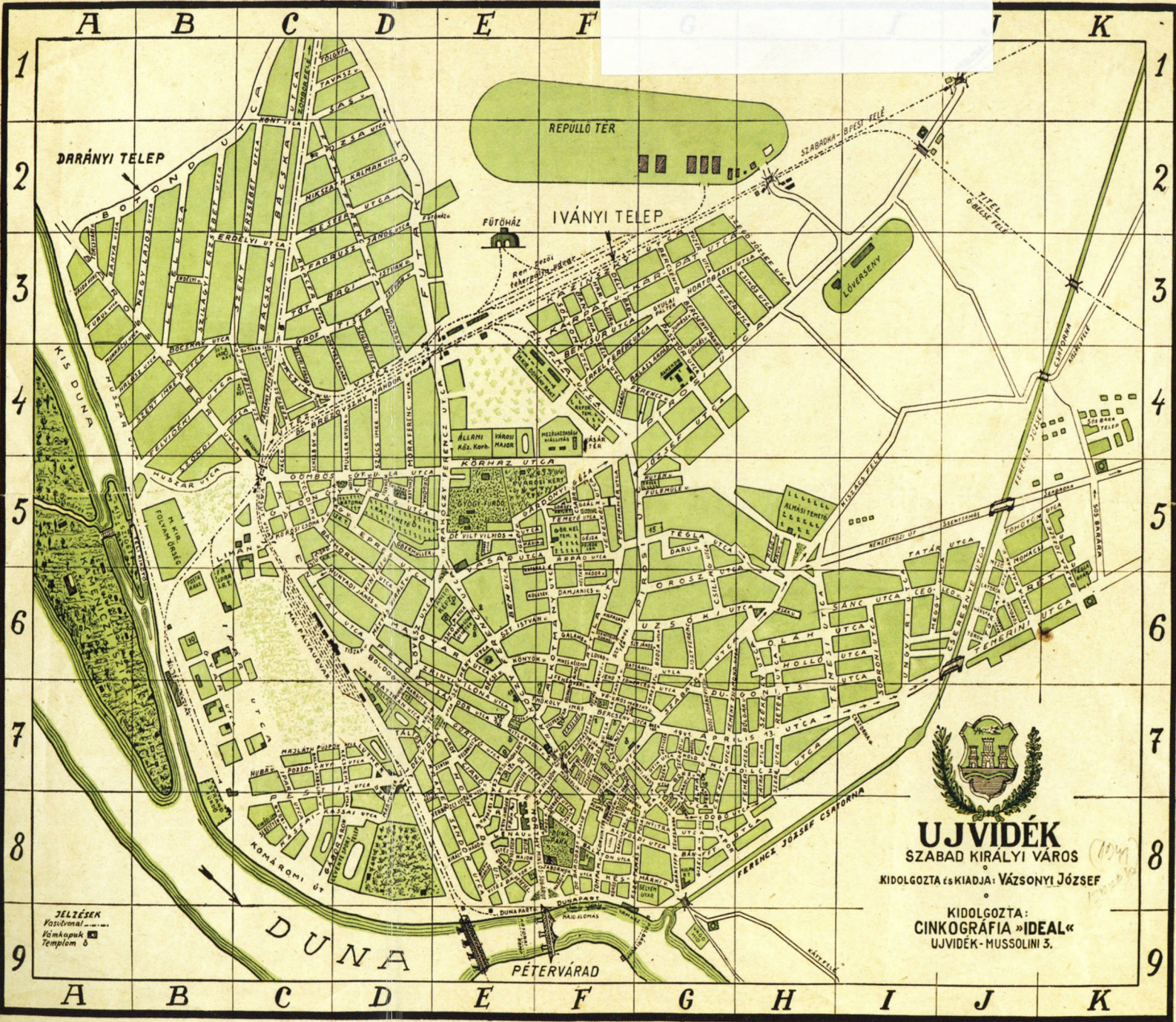
Matuska Márton

Az elhallgatott razzia

Vérengzés Újvidéken (1944–45)

KE(Σ)KENYÚTON

Matuska Márton baljós esztendőben – Hitler németországi hatalomra jutása és az első moszkvai nagy koncepciós perek évében – 1936-ban született a kis bácskai mezővárosban, Temerinben. Alig múlt nyolc éves, amikor a Tito-rezsim Népvédelmi Osztályának büntető egységei, szomszédos szerb falvak bosszúra és zsákmányra éhes fosztogatói kíséretében, néhány helybéli magyar kommunista kollaboráns közreműködésével razzíát és zabrálást rendeztek a településén, megkínózták és megtizedelték a magyar férfilakosságot – az életben maradottakat pedig, köztük Márton édesapját is – kényszermunkára hajtották, ahonnan sokan soha nem tértek vissza. Ezekben a napokban a magyarokkal és németekkel szembeni leszámolások többé-kevésbé hasonlóan játszódtak le Bácska-szerte – nem történt ez másként Újvidéken sem. Matuska Márton ekkor szerezte első tapasztalati ismereteit a kommunista totalitarizmusról és az erőszak szerepéről a történelemben. Ám hogy ezeket az akkor jórészt csak suttogva elmondott történeteket nyilvánosan is ki lehessen mondani, mindenekelőtt a kommunizmusnak kellett összeomlani Kelet-Európában, s a Tito halála óta omladozó mesterséges balkáni államalakulatban, Jugoszláviában, s azon belül Szerbiában is. Addig azonban hosszú utat kellett bejárnia egész közösségünknek, és hosszú volt az útja Matuska Mártonnak is, aki – lám, ez is jelképes dátuma a magyar és a világtörténelemnek – a mezőgazdasági kar hallgatójaként 1956-ban szegődött el újságírónak az újvidéki Magyar Szó napilaphoz, amelyhez nyugdíjba vonulásáig hű maradt. Terepi, falujáró riporterként kezdte, később bírósági tudósításokat, riportokat közölt. Utóbbiak számomra mindenekelőtt azért váltak emlékezetessé, mert szerzőjük gyakran tartózkodott a jog és az igazság határterületein, kutatva hatalom és erkölcs egymásnak korántsem mindig megfeleltethető értékrendjét.

UJVIDÉK
SZABAD KIRÁLYI VÁROS

KIDOLGOZTA és KIJADJA: VÁZSONYI JÓZSEF

KIDOLGOZTA:
CINKOGRÁFIA »IDEAL«
UJVIDÉK-MUSSOLINI 3.

JELZÉSEK
Vasútvonal
Víztoronyok
Templomok

Matuska Márton

Az elhallgatott razzia

Vérengzés Újvidéken
(1944–45)

A kötet megjelenését támogatta

Polgári
Magyarországért
Alapítvány

Keskenyúton Délvidéki Tragédiánk 1944–45 Alapítvány
Budapest, 2015

„Az emberi élet értéke között származás, illetve nemzethez tartozás alapján különbséget tenni nem lehet, '44 végén és '45 elején Délvidéken körülbelül tizenötször annyi magyart gyilkoltak meg, mint amennyi szerb áldozata volt a szintén gyalázatos és megbocsájthatatlan, szerbek ellen magyar katonák által elkövetett újvidéki vérengzésnek.

Mégsem sikerült elérnünk, hogy a világon mindenütt legalább annyian ismerjék az emberiség történetének e különösen embertelen fejezetét, amennyien a hasonlóan kegyetlen, de nagyságrendileg kevesebb áldozatot követelő újvidéki vérengzés történetét ismerik. De még abban sem állunk jól, hogy legalább azok számára evidencia legyen a délvidéki magyarság szenvedéstörténete, akiknek magyarként a saját véreikkel szembeni tömeggyilkosságra különösen emlékezniük kellene.

Mégis azért vagyunk itt, azért emlékezünk és emlékeztetünk, mert bízunk a közös jövőben, bízunk abban, hogy a magyar nemzet Délvidéken is megmaradhat, sőt gyarapodhat is saját szülőföldjén, és azt is tudjuk, hogy ezt a valódi, nemzetek közötti megbékélés csak elősegítheti. De az őszinte és tartós megbékélés elengedhetetlen feltétele, hogy a múlt minden eleme feltárható legyen, a végtisztesség mindenkit megillessen, az ártatlant ne tartsák bűnösnek számon, és az emlékezéshez való jogot senki ne tehesse vitássá.”

Gulyás Gergely
(Temerin, 2013)

